

Invazia Ucrainei de către Rusia: Răspunsul României la criza refugiaților

Policy Brief

Adelina Munteanu

București, 2022

Invazia Ucrainei de către Rusia: Răspunsul României la criza refugiaților

Adelina Munteanu¹

Atacul extins al Rusiei asupra Ucrainei, în data de 24 februarie 2022, a pornit una dintre cele mai mari crize umanitare din Europa². Bombardamentele nejustificate din țara vecină au dus la un număr tot mai mare de victime, milioane de refugiați părăsindu-și casele pentru a se adăposti în țările vecine.

În același timp, populația civilă aflată în Ucraina continuă să fie martora și victima bombardamentelor și a violenței, din cauza atacurilor militare continue de pe teritoriul ucrainean. Potrivit datelor oficiale, aproape o treime dintre ucrainenii au fost forțați să părăsească casele lor, în timp ce criza înregistrează o creștere rapidă.

În Ucraina, peste 6,6 milioane de persoane rămân strămutate de război, iar până astăzi, UNHCR estimează că există peste 6,8 milioane de refugiați prezenți în Europa. Peste 3,9 milioane de refugiați din Ucraina s-au înregistrat pentru protecție temporară sau scheme naționale similare de protecție. Peste 11,5 milioane de mișcări din Ucraina au fost înregistrate începând cu 24 februarie, cifrele evoluează în permanență, însă aproape cinci milioane de mișcări au avut loc înapoi în țară.³

Câți dintre refugiații Ucrainei a primit România?

La puțin peste șase luni de la invadarea Ucrainei de către Rusia la 24 februarie 2022, peste două milioane de cetățeni ucraineni au intrat în România, încercând să scape de ororile și distrugerea pe care războiul le-a provocat.

În această nouă realitate ce a urmat datei de 24 februarie, ONG-uri locale și internaționale, companii private și cetățenii de rând s-au mobilizat rapid pentru a veni în ajutorul vecinilor refugiați. Înainte ca autoritățile să facă ceva, în proximitatea punctelor de trecere a frontierei au fost instalate corturi, au fost aduse alimente, haine și medicamente. Mobilizarea a continuat prin crearea de rețele informale pe rețelele sociale, oferind transport gratuit de la graniță, cazare gratuită și în unele cazuri chiar servicii juridice sau asistență socială și psihologică. În prezent, numărul serviciilor

¹ **Adelina Munteanu** activează în prezent în domeniul consultanței și comunicării. Adelina a lucrat în ultimii ani în sectorul ONG, fiind implicată în implementarea unui proiect regional axat pe construirea unei mai bune cooperări în regiunea Mării Negre, este pasionată de dezvoltarea spațiului civic în Europa de Est și regiunea Mării Negre, precum și de problemele de reziliență ale ONG-urilor (post-COVID-19).

² Acest policy brief este elaborat în cadrul proiectului "Romanian – Ukrainian Civil Society Forum for Dialogue and Cooperation", implementat de către Strategic and Security Studies Group, Ucraina, în parteneriat cu Asociația Experts for Security and Global Affairs, România și Foreign Policy Council "Ukrainian PRISM", cu suportul Black Sea Trust for Regional Cooperation, un proiect al German Marshall Fund. Opiniile exprimate în acest policy paper aparțin autorului și nu coincid neapărat cu cele ale partenerilor ESGA.

³ <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

acordate cetățenilor ucraineni este chiar și mai extins, cuprinzând și pachete de asistență profesională, cursuri de limbă română, studii pentru copiii de vârstă școlară.

La nivel național, răspunsul principalelor instituții, printre care Administrația Prezidențială⁴, în data de 24 februarie și Parlamentul României, în data de 28 februarie, a fost unul categoric și de condamnare fermă a agresiunii armate a Federației Ruse asupra Ucrainei.⁵

La nivel guvernamental, s-a stabilit o structură funcțională de luare a deciziilor și coordonare, pentru a permite agențiilor cu diferite atribuții de la toate nivelele Guvernului, planificarea, coordonarea și interacționarea eficientă.

S-au constituit două task-force-uri la nivelul guvernului: unul decizional, sub coordonarea premierului, iar cel de-al doilea operațional, denumit „Comisia Ucrainei”, condus de șeful Cancelariei Prim-ministrului, care se ocupă de supravegherea activităților ministerelor implicate în gestionarea fluxului de refugiați în toate domeniile de intervenție.

De asemenea, la nivelul Cancelariei Prim-ministrului, a fost înființat Grupul de Coordonare Strategică a Asistenței Umanitare, sub conducerea consilierului de stat Mădălina Turza. Grupul fiind responsabil de asigurarea cadrului strategic de răspuns umanitar și facilitarea cooperării între agenții și partenerii diverși.

În ceea ce privește intervenția la graniță, în data de 9 martie a.c., a devenit funcțional hub-ul umanitar de la Suceava. Acest hub a fost organizat de Departamentul pentru Situații de Urgență, cu scopul de a facilita și asigura coerența întregului efort și asistența oferită de statele membre pentru Ucraina. Acest centru logistic, face parte dintr-un efort mai amplu al Comisiei Europene de a înființa centre logistice de protecție civilă în Polonia, România și Slovacia. Centrele canalizează asistența furnizată din țările europene prin intermediul Mecanismului de protecție civilă al UE, ca răspuns la cererile de asistență din partea Ucrainei și a țărilor vecine.⁶ Până în luna aprilie, acesta a înregistrat primirea a 20 de transporturi umanitare, însumând 104 camioane.

Important este a fi menționat că răspunsul României la criza refugiaților este structurat pe două niveluri de intervenție: primul răspuns, asistență de urgență și al doilea răspuns pe termen mediu și lung, de protecție.

Primul răspuns, asistență de urgență vizează reacția și intervenția urgentă asigurată de România pentru refugiații nou sosiți din Ucraina sub conducerea Departamentului pentru Situații de Urgență (DSU). În această etapă se asigură alocarea de resurse și capacități la principalele puncte de trecere a frontierei, pe sensul de intrare în țară, în asigurarea de transporturi umanitare, adăpost de urgență, alimente, asistență medicală de bază etc.

⁴ <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/klaus-iohannis-dupa-ce-putin-a-atacat-ucraina-condamn-cu-putere-in-numele-romaniei-agresiunea-militara-a-rusiei-1848253>

⁵ agerpres.ro/viata-parlamentara/2022/02/28/parlamentul-romaniei-condamna-cu-fermitate-intr-o-declaratie-adoptata-luni-agresiunea-federatiei-ruse-asupra-ucrainei--874372

⁶ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/stories/eu-solidarity-ukraine-how-eu-providing-emergency-assistance_en

Suplimentar, și acțiunile Departamentului pentru Situații de Urgență, instituție care a coordonat și interacțiunea sau comunicarea cu societatea civilă implicată în asistența refugiaților, au fost susținute de munca legislativă și administrativă intensă de la nivelul diferitelor ministere din cadrul Guvernului României.⁷ Cadrul normativ trebuia ajustat în timp util la noile realități regionale, pentru ca instituțiile statului, dar și alți actori implicați, să poată acționa coordonat și cu eficiență maximă, dar fiind disponibilitatea limitată a resurselor, mai ales a celor umane.

Și la nivel local, autoritățile și-au coordonat eforturile cu agențiile guvernamentale, dezvoltând planuri operaționale pe baza evaluărilor nevoilor locale.

Al doilea răspuns, cel de protecție, vizează dezvoltarea de măsuri de protecție și incluziune pe termen mediu și lung pentru refugiații ucraineni care doresc să se stabilească în România.

În aceasta etapă de intervenție, au fost înființate șase grupuri de lucru pentru elaborarea de măsuri care vizează politica de incluziune și protecție în următoarele domenii: sănătate, educație, muncă, locuire, copii și tineret, persoane vulnerabile. Ulterior, fiecare grup de lucru a lucrat la elaborarea de planuri sectoriale de acțiune, într-un proces colaborativ cu experții din ministere, agențiile ONU și reprezentanții societății civile.⁸

Planurile sectoriale de acțiune au fost integrate în Planul național de acțiune, reprezentând cel de-al doilea răspuns, de protecție, al României la criza umanitară a refugiaților.⁹

Planul Național de acțiune al României: un mecanism care integrează eforturile instituționale

În luna iulie a.c., Planul Național de acțiune a fost aprobat prin ordonanță de urgență. Acesta reprezintă încununarea eforturilor comune ale profesioniștilor din agențiile Națiunilor Unite, societatea civilă și ministerele cu atribuții în domeniu, pentru a asigura interdependența între Planul național și Planul de răspuns pentru refugiați (RRP), elaborat de UNHCR, la începutul crizei.

⁷ Pentru a veni în suportul refugiaților ucraineni, a fost elaborată legislație specifică în zona de intervenție și sprijin, după cum urmează: **O.U.G. nr. 15/2022** vizează acordarea de sprijin și asistență umanitară de către statul român cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații deosebite, care provin din Ucraina. De asemenea, există posibilitatea sprijinirii la nivel local a statelor vecine afectate de fluxul de persoane care provin din zona conflictului armat din Ucraina. **Hotărârea Guvernului nr. 367/2022** precizează condițiile de asigurare a protecției temporare pentru persoanele care au parasit Ucraina din cauza conflictului armat, precum și sursa de finanțare a cheltuielilor aferente. **Hotărârea Guvernului nr. 337/2022** privind acordarea de gratuități și facilități pentru transportul străinilor sau apatrizilor în situații deosebite, care provin din zona conflictului armat din Ucraina. **Hotărârea Guvernului nr. 336/2022** pentru stabilirea mecanismului prin care persoanele fizice care găzduiesc refugiați ucraineni, beneficiază de rambursarea cheltuielilor cu asigurarea hranei. – Sursa: https://gov.ro/fisiere/pagini_fisiere/11.04_RASPUNS.pdf?fbclid=IwAR3oBBu_MBwiUrJF2i4ZXoJlndUzFzfxFctgez_zw2Z4MVAfMUPdSPs9Wj4M, accesată în data de 04.09.2022

⁸ <https://www.gov.ro/ro/ucraina-impreama-ajutam-mai-mult>

⁹ https://gov.ro/fisiere/pagini_fisiere/21.04.2022_-_R%C4%82SPUNSUL_ROM%C3%82NIEI_LA_CRIZA_UMANITAR%C4%82_A_REFUGIA%C8%9AILOR.pdf

Potrivit surselor oficiale, scopul declarat al planului este ca refugiații din Ucraina să aibă o viață independentă și să se poată integra cât mai ușor posibil pentru perioada în care se vor afla pe teritoriul României. Desi, nu vor exista privilegii speciale, statul va oferi ajutor pentru un nou început. Strategia autorităților române a fost de a evita crearea unor tabere de refugiați la periferiile unor localități mai mari, așa cum s-a întâmplat în alte state în cadrul unor crize similare.

Planul național acoperă o serie extinsă de intervenții esențiale, în domenii cheie precum: protecția copilului, accesul la asistență medicală, inclusiv pentru persoane cu dizabilități fizice, educație și locuință, precum și incluziunea pe piața națională a muncii. Pentru cazuri cu nevoi specifice de protecție și prevenirea riscurilor de abuz și exploatare există abordări în mod specific în plan.

Costurile planului național sunt de aproximativ 196 de milioane de euro, dintre care o parte va fi programată și decontată din fondurile europene, iar costurile neeligibile din categoria fondurilor europene urmează a fi suportate de la bugetul de stat. Așadar, o mare parte a cheltuielilor sunt asumate prin decizii la nivel european, pentru a minimiza impactul negativ asupra bugetelor naționale.

Potrivit ultimelor date disponibile, până în prezent, România a cheltuit 54,5 milioane de lei pentru a gestiona criza refugiaților, urmând ca documentația financiară să fie depusă pentru decontare la Comisia Europeană.¹⁰

Guvernul României a oferit mai multe tipuri de ajutoare, de la produse alimentare, produse medicale, ambulanțe și combustibil, până la produse de cazarmament. Prin hub-ul umanitar de la Suceava, autoritățile și societatea civilă au oferit bunuri în valoare de aproape 1,5 milioane de euro.¹¹

Eforturi legislative pentru politici de integrare a refugiaților

Guvernul a lucrat pentru implementarea mai multor măsuri de ordin legislativ, cu scopul de a facilita integrarea cetățenilor ucraineni, coordona activitatea instituțiilor și oferirea asistenței umanitare adecvate. La nivel legislativ, au fost emise peste 28 de acte normative pentru a veni în întâmpinarea nevoilor persoanelor strămutate din Ucraina, au fost operaționalizate call center, create platforme și instrumente de informare, în parteneriat cu alți actori ai societății civile, organizate campanii și centre comunitare, lansate linii de finanțare, organizate întâlniri de lucru și coordonare etc.

Zonele cheie de răspuns includ:

- **Protecție:** Furnizarea de informații, consiliere și servicii integrate de protecție, inclusiv sprijin psihosocial și asistență juridică.
- **Articole esențiale:** livrarea de articole esențiale, cum ar fi obiecte de igienă personală și igienico-sanitare, produse alimentare și medicamente.

¹⁰ <https://spotmedia.ro/stiri/social/hub-ul-umanitar-de-la-suceava-devine-functional-incepand-de-astazi-video>

¹¹ <https://adevarul.ro/politica/ce-ajutoare-a-trimis-romania-ucrainei-de-la-2178611.html>

- Adăpost & Coordonarea taberei și managementul taberei: gestionarea refugiaților, cazarea în centre temporare de refugiați, cum ar fi corturi și containere, mese, obiecte de igienă personală, transport și soluționarea cererilor speciale, inclusiv acordarea protecției.¹²

Numărul taberelor operaționalizate, la începutul lunii martie, era de 13 tabere mobile pentru refugiați și persoane strămutate la Maramureș (Sighetul Marmației), în Suceava (Siret - 2, Rădăuți - 1, Milișăuți - 1, Dumbrăveni - 1, Suceava - 1), Botoșani (municipiul Dorohoi), Tulcea (Isaccea), Iași (municipiul Iași), Galați (municipiul Galați), Satu Mare (Tarna Mare) și una în județul Vaslui (Huși), cu o capacitate de 3.511 locuri de cazare.¹³

În luna aprilie, prin Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU), DSU opera 15 tabere mobile pentru refugiați în 8 județe, cu o capacitate totală de cazare de 4.040 locuri. Asistență a fost oferită unui număr de 74.163 de refugiați odată ce taberele au devenit operaționale. La nivel național, fiind operaționale 1.238 tabere/centre de refugiați, coordonate de autoritățile publice locale sau de societatea civilă.

Facilitățile acordate pentru refugiați includ, printre altele:

- Activarea a doua mecanisme europene de sprijin: Mecanismul EASO - Protocolul operațional în sprijinul procedurilor de azil și Mecanismul european de protecție civilă.
- Acces la asistența necesară pentru întreținere, în situația în care nu dispun de mijloacele materiale necesare, asistență medicală spitalicească de urgență, precum și asistență medicală și tratament gratuit în cazurile de boli acute sau cronice care pun viața în pericol iminent.
- Ședere prelungită pentru cetățenii care intră legal pe teritoriul României din Ucraina. Aceștia beneficiază de o perioadă de ședere prevăzută de lege de 90 zile. În cazul, cetățenilor ucraineni intrați legal pe teritoriul României și care nu au solicitat o formă de protecție, aceștia pot fi încadrați în muncă fără avizul de angajare. Aceste persoane pot solicita prelungirea dreptului de ședere în scop de muncă, pentru perioade succesive de 1 an, în situația în care sunt menținute condițiile care au stat la baza acordării dreptului de ședere inițial.
- Protecția copilului pentru minorii din Ucraina care ajung în România. Pentru a asigura o intervenție integrată, a fost constituit Grupul Operativ pentru Copiii Neînsoțiți, cu rolul de a identifica rapid măsura cea mai adecvată pentru protecția minorului neînsoțit. De asemenea, au fost luate măsuri în scopul asigurării infrastructurii administrative și resursei umane necesare pentru a oferi protecție copiilor refugiați din Ucraina aflați în astfel de situații critice.

¹² <https://mainnews.ro/exclusiv-lista-completa-a-ajutorului-acordat-de-romania-ucrainei-prin-hub-ul-de-la-suceava-au-fost-trimise-bunuri-de-aproape-15-milioane-de-euro/?cn-reloaded=1>

¹³ <https://www.politiadefrontiera.ro/ro/main/i-razboiul-de-la-granita-romaniei-29027.html>

- Cazare și hrană la nivel național pentru circa 400.000 de refugiații din Ucraina. Aceștia pot fi cazați atât în spațiile asigurate de stat, cât și la unități sau persoane private care și-au exprimat disponibilitatea de a oferi spații pentru cazare. Cheltuielile aferente, inclusiv pentru hrană, sunt asigurate din fondurile alocate în acest scop de la bugetul de stat, cât și din donații. De asemenea, vor fi asigurate și alte tipuri de resurse - hrană, produse de igienă și îmbrăcăminte – colectate prin intermediul platformei online creată de Guvernul României, prin alte structuri și inițiative private.
- Asistență socială este acordată la cerere persoanelor refugiate din Ucraina care vor să se stabilească în România. Ca urmare, dacă îndeplinesc condițiile de eligibilitate, acestea pot beneficia de alocația de stat pentru copii, ajutorul social, alocația pentru susținerea familiei.
- Sprijin social pentru refugiații cu dizabilități și vârstnici, dar și pentru cei care beneficiază de protecție internațională.
- Educația este accesibilă pentru toți copiii din Ucraina aflați pe teritoriul României, inclusiv cei care nu solicită protecție potrivit Legii azilului, au dreptul la educație în unitățile de învățământ din România, în aceleași condiții pe care le au elevii români. Mai mult, aceștia vor putea beneficia de dreptul la cazare gratuită în internatele școlare, bani sub forma unei alocații de hrană, dreptul la cazarmament, respectiv: rechizite, îmbrăcăminte, încălțăminte, manuale. În unitățile de învățământ, copiii ucrainenii vor beneficia de examinarea stării de sănătate, iar în cazul în care nu sunt vaccinați, pot beneficia de schema de vaccinare, potrivit Programului național de vaccinare, implementat de Ministerul Sănătății.

În această etapă, Ministerul Educației va acționa prin inspectoratele școlare pentru asigurarea de resurse umane necesare desfășurării activităților didactice pentru includerea tuturor minorilor în programele de învățământ. În anumite situații, activitatea didactică și activitatea de consiliere școlară va fi îndeplinită de studenții din universitățile de stat/particulare din România sau de cadre didactice pensionare.

Pentru elevii orfani, cei cu cerințe educaționale speciale, precum și cei pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială, statul român va asigura gratuitate pentru toate categoriile de transport, prevăzute de lege. De asemenea, pentru toți copiii din învățământul primar și gimnazial, vor fi alocate anumite alimente de bază, prin programele sociale aflate în derulare.¹⁴

Pentru includerea studenților care provin din Ucraina în universitățile românești, Ministerul Educației poate aproba pentru anii universitari 2021 - 2022 și 2022 - 2023 universităților/instituțiilor de învățământ superior un număr suplimentar de locuri - în limita a 20% din capacitatea de școlarizare stabilită de Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior pentru programul de studii solicitat.

¹⁴ https://www.edu.ro/alaturi_de_Ucraina

Cetățenii ucraineni care solicită acordarea unei forme de protecție în România au acces și la piața muncii dacă doresc să-și poată asigura o sursă de venit din muncă. În situația în care sunt posesori ai unei vize de lungă ședere acordată în scop de muncă și au intrat pe teritoriul României în baza acestei vize, pot fi încadrați în baza unui contract individual de muncă încheiat pe perioada determinată, pentru o perioadă de 9 luni dintr-un an calendaristic, fără a avea nevoie de aviz de angajare.

Colaborarea cu societatea civilă

Răspunsul societății civile a fost unul rapid și a mobilizat în scurt timp o serie de resurse materiale și umane pentru a oferi suport primelor valuri de migranți. Au fost suplinite nevoi de cazare, mâncare, medicație, transport și altele. Prin echipele organizațiilor de profil, prezente la fața locului, au fost asistate autoritățile naționale prin acordarea de sprijin tehnic, efectuarea monitorizării regulate a protecției și consolidarea capacității de primire, precum și prin îndeplinirea nevoilor curente.

Nicio criză nu seamănă cu alta, iar dialogul a fost unul greoi, în primele ore ale declanșării războiului, cu instituțiile statului. Punerea la punct a unor proceduri de lucru, instalarea de tabere și alocarea de personal au fost etape care au necesitat timp de pregătire în care societatea civilă și oamenii simpli au depus eforturi pentru a răspunde nevoilor primare ale oamenilor ajunși la graniță.

Colaborarea dintre instituțiile statului și organizațiile societății civile a avut ca scop dezvoltarea de instrumente digitale care să ușureze munca autorităților și a întregii societăți civile în gestionarea eficientă a resurselor disponibile pentru sprijinul cetățenilor ucraineni, transmiterea de informații și îndrumare pentru educarea personalului care are de-a face cu migranți, cu scopul de a identifica cazuri de trafic de persoane, organizarea de donații etc. Ulterior, anumite organizații au dezvoltat sau modificat soluții care să răspundă nevoilor identificate, precum aplicații care să ofere cetățenilor mobili ai UE acces online la informații practice, asistență și servicii geolocalizate¹⁵.

În luna martie, UNHCR a elaborat planul regional de răspuns pentru refugiați (implementat în perioada martie - august 2022), care integrează răspunsul cuprinzător și activitățile de sprijinire pentru protecția și asistarea refugiaților ucraineni. Planul cuprinde costuri financiare ale 12 parteneri (inclusiv agenții ONU, organizații neguvernamentale naționale și internaționale și societatea civilă), pentru o perioadă de șase luni, în care se va colabora cu guvernele din țările gazdă.¹⁶

Planul oferă o completare a măsurilor de intervenție din cadrul planului guvernamental, printr-o abordare cu focus pe protecție, primire/adăpost și materiale, precum și asistență în numerar pentru grupurile cele mai vulnerabile și pentru persoanele cu nevoi specifice.

¹⁵ https://key4mobility.eu/it/select-country/?fbclid=IwAR22Thjnpk61p5rKFm2R8hXTj3mkWQloPXZyJzllsFWzRd_rYXaUFOOKVFs

¹⁶ <https://reporting.unhcr.org/ukraine-situation-rrp-summary?fbclid=IwAR1w1el2wKmvVsMeNbpruMlp9auDJ4dgQDWdQoxLSZWjYiNbn4YV7dDXZL8>

ONG-urile au devenit o portavoce de transmitere a nevoilor, folosind spațiul online pentru a transmite constant principalele necesități: cazare, asistență socială și asistență medicală; consiliere psihologică; traduceri autorizate și interpretare. Mai mult, au devenit organizații de încredere, de primă asistență și coagulare, strângând în jurul lor oameni dornici de implicare pentru că au identificat rapid nevoi. Tinerii au fost inspirați de spiritul civic, realizând eforturi de voluntariat în puncte de intersecție feroviară, pentru fluxul de persoane care tranzitau sau doreau să se stabilească în alt loc.

Efortul, resursele umane și materiale oferite de societatea civilă au ajutat și ajută cetățenii ucraineni să-și continue viața, chiar dacă o fac departe de țara lor. Munca organizațiilor societății civile din aceste ultime luni a implicat eforturi colosale, mobilizare de resurse din alte activități, epuizarea personalului redus, la care s-a adăugat lipsa unui cadru normativ adecvat de suport, dar și întârziere în aplicarea de măsuri din partea statului.

De altfel, această provocare determinată de conflictul de la graniță vine după o perioadă în care a fost instituită starea de urgență, care a destabilizat un sector slab finanțat de la bugetul de stat, amenințând cu încetarea activității și în unele cazuri, chiar cu închiderea organizației. Pandemia a expus, în rândul organizațiilor, recunoașterea nevoii de reziliență, atât din motive practice, cât și din cauza faptului că mediul în care trăim și lucrăm este în mod constant în schimbare. Motiv pentru care, lipsa capacității de adaptare și depășire a șocurilor poate influența definitiv parcursul unei organizații.

Recomandări:

- Coordonarea și dialogul dintre societatea civilă și instituțiile publice rămân elemente cheie pentru alocarea țintită de resurse și personal, pentru următoarea perioadă, în ceea ce privește gestionarea situației refugiaților, dar și pentru asigurarea unui răspuns armonizat în cadrul structurilor guvernamentale existente și între partenerii implicații precum: interagenții, ONG-uri, voluntari și alte părți interesate etc.
- Lansarea de linii/programe de finanțare pe termen mediu și lung din partea guvernului pentru a consolida răspunsul umanitar al societății civile privind situația umanitară declanșată de conflict.
- Identificarea și dezvoltarea unui grup regulat de donatori umanitari și de dezvoltare, cel puțin pentru următorul an.
- Organizarea unor întâlniri regulate cu alte țări care se confruntă cu provocări similare (Slovacia, Polonia, Moldova, Ungaria etc), ca mijloc de împărtășire a bunelor practici și gestionare a provocărilor.

© Copyright Experts for Security and Global Affairs Association (ESGA)

București, România

2022

www.esga.ro